

ՄԵՐ ԽՈՍՊԻՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՄ

Մեր նախորդ թիւով ճշգրիտ կերպով տեղեկագրած էինք Անդր-Նախ-
ընդի Պաշտօնական ընտրութեան արդիւնքը:

Տեղւոյ դաշնակ օրկան «ազգայն» լիւրտ ընտրութեան արդիւնքէն
զան մնացած չըլլաւ, իր ներքին թափը դուրս ժայթքեց:

Ահաւաստիկ թէ՛ իր «Վարձարձակութիւնը յաշիւ անցած» իր պատգա-
մին դէմ ինչքը սկսած զրկել:

«Ահաւոյ անկեղծութեան և հաւատարմութեան հարց մը, ի հարկէ,
տարբեր վիճակէն չէ, ունենալ: Համարձակութեան հիմքը ոչ թէ քանի մը
կուսակցականներ աւելի անգամ ընդհարելու պիտի ըլլար Պաշտօնականին մէջ, այլ
ազգային բարոյական մատակարարութիւնը ապահովելու ձեռնարկ, օրէնքն ու
սահմանադրութիւնը պահպանելու և ժողովուրդին վստահութիւնը վայելող ազգայն
լինելու ընտրութիւնը ապահովելու:

Եւ ինչպէս այս օրինակ արտայայտութիւն, երբ արդէն անկեղծութեան
համարձակութիւնը յաշիւ արդիւնք տուած» էր:

Որովհետեւ, Անդր-Նախընդի ընտրութիւնը ընտրութեան մասնակցած
պահուն, ցայտուած է հաւատարմութիւն ԳԻՏԱԿՈՒԹԻՒՆ և ԱԶԱՏ ՈՐԻ:

Մինչդեռ, փափաքելի էր որ՝ ժողովուրդին կամքը կաշկանդուի և
«Ազգայնականները ժողովուրդին քիչ ինչ խնայեն»:

Դաշնակ թերթերը խիստ վտանգաւոր յայտարարութիւն մ'աւել-
նէ, իր «Ազգային ընտրութիւնները» խորագրին տակ գրած խմբագրական-
նով և ինքնամատուցութեան դերին մէջ կը գտնուի, երբ կ'ըսէ թէ՛ «համա-
րաշխուսէր արտաքինին տակ գտնուող կուսակցականներու ժողովը,
ներքին, ինք իր մէջ արդէն անհամարձակ էր»:

Ինչպէս, արդեւս Անդր-Նախընդի ընտրութիւնը իրենց քաշէները Հըն-
դակեան թեկնածուներուն վրայ կ'ընդհանրացնեն:

Անդր-Նախընդի ընտրութեան մասնակցողներուն ճշգրիտ թիւը, ինչ-
պէս որ մեր նախորդ թիւով հաղորդած էինք, 57 հոգի է, և ո'չ թէ 56,
ինչպէս «Ազգայն» գլխավորէն կամ անդիտակցողէն սխալ կ'արձանագրէ իր
թերթերէն մէջ, և ԱՆԴՐ-ՆԱԽԻՆ ԸՆԴՏՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՏԱՐՈՒՄԸ Եւ ԵՆԻՍ
ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ ԿԵՐԱՊՈՎ, ԿԱԹ. ՓՈԽ. ՍԻՐԱԶԱՆ ՀՕՐ ՆԱԽԱԳԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
ՏԱԿ, ԵՒ ԸՆԴՏՐՈՒՄԸ ՅԱՆՁՆԱԿԱՆՈՒՄԸ ՀՅԱՆՈՒԹԻՒՆԸ, իսկ եթէ երբեք
անկեղծութեան չափով ընտրութեան մասնակցողները չ'ընտրուեցան տարիկ ար-
դիւնքն է 25 Սր. դաշնական «Ազգ. Տնօրէն» վճարումը:

Ընթերցողներ թող ուշի ուշով կեանքին Դաշնակ բերանին և տես-
նեն թէ՛ դաշնակ քաղաքականութիւնը որպիսի վարձարձակութեամբ կը
փորձէ հայ ժողովուրդին ճակատագրին հետ խաղալ:

Ահաւաստիկ նոր և տեսելի յայտարարութիւն մը ևս:

«Գաւառական թեկնածուներու յաջողութեան, պարտաւաստած երեք
կուսակցութեանց ներկայացուցիչներուն կողմէ, ամենամեծ նախադիմումն
ու անդադանքն էր՝ նետուած մօր ժողովուրդին երեսին: Զախմախի մեծա-
մասնութեամբ ուղիւստակցականներէ (Մ. Ու. — Զարմանալի... միթէ հայ
ժողովուրդը մեծամասնութեամբ դաշնակցականներէ չ'էին...) բաղկացող
մեր ժողովուրդը կը պարտաւաստէր հայապաշտութեան կուսակցութեանց ներ-
կայացուցիչներու որոշումներուն, օրենք, աւագ, երբէք անկեղծ չ'էին»
(ընդգծումը մերն է, խմբ.):

Թող այդ «Զախմախի մեծամասնութեամբ ուղիւստակցականներէ
բաղկացող ժողովուրդը ինքը դատէ թէ՛ դաշնակ օրկանին կեցուածքը ո'ր
աստիճան անկեղծ է...»:

Բաղաձայնական օրկանը բացարձակ կերպով կը հակադէմ ինք-
զինքը, երբ՝ երեկուան իր խառնակութիւններուն դէմ հակառակեան ըն-
թացք կը բռնէ և չ'ազդեր ճշմարտութիւնը պարզել համարութեան:

Անդր-Նախընդի ընտրութեան ընտրութիւն մեծամասնութեան փափաքն
էր ընտրութեան մասնակցել, բայց ինչ ընել որ, տնտեսական սա աղան-
պալի օրերուն, ինչպէս որ ըսինք, 25 հոգեկան գումարը զերեք զրկեց
ընտրութիւնը: Եւ, հակառակ իրենց բռնու ցանկութեան, ընտրողա-
կան յանձնախումբը իր որոշման մէջ անխախտ մնաց ու պահանջեց որ իւ-
րաքանչիւր քաշէնքով «Ազգ. Տնօրէն» վճարէ: Այլապէս, ընտրութեան
մասնակցողներուն թիւը ինչպէս հարկուր պիտի անցնէր, և արդիւնքը պիտի
պիտի ըլլար սոյն ինչ որ եղաւ 57 անձերու կողմէ քաշէնքով անձերը:
Շղատը պարզ իրողութիւն մ'է, և հոգի կուսակցական ներմուտ
թեկն:

Այժմէն հանրային միտքը չ'փոքրիկ, փոքրիկ կ'ընթերցողները սխալ է:
Իրաւ է թէ՛ դաշնակ օրկանին երկաթեայ ձեռքը ընդհանրապէս պա-
տահարու, և դեռ պիտի պատահի—գուցէ մանաւանդաբարձը, Ս. Ուս-
թաղմասի ընտրութեան գործին մէջ, բայց զարմանալի ոչ ինչ է այս, երբ
ժողովուրդը իր ապաստանութեամբ կը քաշէնքով և գիտակցաբար կը կատարէ
իր ուսին վրայ ծանրաբեռնուած պաշտակականութիւն մը:

Հ

ՍԱԿԻՆԵՐԸ ԿԱՄՐԱԳՆԵՆ ՍԵՒ ԾԱՊԻ

Ն Ա Ւ Ա Շ Ա Ն Գ Ի Ս Ն Ե Ր Ը

«Ինչիւնչեքաւ» թերթը Բանթաքային իր թղթակցէն ստացած է հե-
տեւում լուրը.— Սեւ Մազու Սօլիէթ Մազուկութիւնը հրաման տուած է Բի-
վոյէ Մայա Կապուածիւն և երեք աւագաններու, որպէսզի փոխեն Սեւ
Մազու բոլոր նաւահանգիստները:

Բիվոյէ Մայա մեկնած է Սեպտեմբեր, և Պաթուսէն մինչև
Ռուսթիոյ սահմանակից նաւահանգիստներու մասերը կը փակէ անխա-
նդել:

Լաքաթիոյ կառավարիչ Բէմալ Պէյ, Հայաստ

և հայախօս մեծ անձնաւորութիւն մը

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ՔՕՄԵՏԻ

(Շարունակութիւն նախորդ թիւէն)

Երբեք պիտի չ'զիջուէինք զար-
տալի ճամբաներով քաղաքական
իրադարձութիւններու տարբեր
թիւերու նախապէս փորձեր ընդ-
ունելու փառքերու ուղիւստակցա-
կան քաշէնքով, եթէ երբեք խա-
ղաքական քաշէնքին մէջ անհամա-
բեւ անհամարձակութիւն մ'ընդհան-
րուածութեան, այն է—Հնչակեան կու-
սակցութիւնը անբաղձալի տարի ներ-
կայացնելու օտարաշխուկան սաղ-
րանքներու արտայայտութիւնը չի
տեսնէինք:

Բայց թէ՛ հոյժաւորող ֆրան-
սական իշխանութիւնը և թէ՛ Սեւ-
րայի ժողովուրդը շատ լաւ հասկե-
ցած են, Հնչակեան կուսակցութեան
նկարագրերը:

Այն ժամանակ, երբ բարձր իշխա-
նութիւնը նոյնութեամբ կը վերա-
դարձնէ երկու տարի առաջ գրա-
ւածած Հնչակի Հնչակեան մասնա-
ճիւղի արխիւները առանց զոյղի իսկ
հակապետական ունէ փաստ գտնելով
անոնց մէջ. Սեւրայի ժողովուրդական
մասնակցող իրենց հոգեբանութեան
արտայայտելի երեւոյթներուն մէջ ալ Հըն-
չակեաններուն—Հնչակ քաղաքի ար-
վան (Հնչակ համայն երաբար) կը
չ'երթի կերպէն Հնչակի մէջ:

Կ'երթի թէ այս նշանակալից հա-
գաժանքները Հնչակեան կուսակցու-
թեան անդին հակառակորդներուն
ընաւ խորագրի երեւոյթներէն:

Այդ պարագան տարի կուտայ
մեզի մի անգամ ևս յիշեցնելու ան-
հրաքելի այս ճշմարտութիւնը՝ որ
զեռ տար ժամանակ երբ այս օրուայ
«Ազգային փրկիչները փորձիցիներէն
անմիջապէս կերպով կը հրապարակէ, պա-
տիկ և անպատեհ աւերակներով թէ
մենք հիւրեր ենք Սեւրայի մէջ և
ուրեմի մեզի չի վերաբերել անոր
ներքին թէ արտաքին կեանքը, Հըն-
չակեան կուսակցութիւնն էր միայն
որ ուզէր օրէնքն իր արտայայտուած
է այդ յիմարական մտքին և խոսած
ու քաղաքական թէ՛ Սեւրայի և Հիւս-
նան հայոց նոր հայրենիքն է, ևս:

Եւ պատմական Հիւստիստանութեան
հոյժալից վիճակուած է մեզի
հաստատուելու թէ պէտք է գիտակ-
ցել այս պարագան և սիրել նոր
հայրենիքը ու լծուիլ անոր յաւաք-
դիմութեան և վերածնունդին գոր-
ծին: Կարողա՞նք կապեր հաստա-
տելով անհրաժեշտ ժողովուրդնե-
րուն հետ անխախտ ապա և հաւա-
պալ օգտուել ֆրանսական տիեզե-
րակաւ ուժի թնայնութեան բարեք-
նեքին կեանքի բոլոր մարդերուն
մէջ. Եւ այդ դերքին մէջ նա—Հըն-
չակեան կուսակցութիւնը անմիջապէս
կերպով կը կենայ մինչև այս օր ալ:

Ո'վ ըսած կամ կ'ընայ ըսել թէ՛
ազգայնական երաբարութեան ժողովուրդ-
ներու համարձակութեան ժողովուրդ-
ներու համարձակութեան և ֆը-
րանսական մեծ ժողովուրդի պաշտա-
նութեան թեկնածու ընդգրկող Սօլի-
էթի հոգեբան Հնչակեան կուսակցու-
թեան ունէ ճշմարտ անգամ կարող
է այս քաղաքի օրերուն հակառակ
գիւրջ բռնած ունէ մեկուսի քաշէնք
սլալ ար ըլլայ ան. Բնաւ երբեք:

Նոր բան չէ ի հարկէ, որ անգ-
լիս մարդիկ յայտնի և ծածուկ աշ-
խատանքներ կը տանին Հնչակեա-
նութիւնը իր և անբաղձալի տարի
ներկայացնելու յաշիւ մասնաթէսի և
տեղական իշխանութեանց:

Բայց թաթեան փրանսալայ օ-
րինակ խլուրտները զուր շախմատ
կը թափեն զի Հնչակեան կուսակ-
ցութեան անցիլի ու ներկայի քա-
ղաքական—քաղաքական պատկե-
րը տեսնել քան յաւակ է հրապար-
կի վրայ են անոր մամուլն ու բեմը,
խօսքը ու գործը:

Սակայն տուեալ պարագային մե-
զի համար կարեւոր այդ չէ, այլ այն
թէ «Վերջ ու ինչ նպատակներով
յաջգնութիւն տեսնած, կուսակցու-
թեան իշխանութեան կողմէ պար-
լամենթական ընտրութեանց համար
Հայ օրթոտքս հասարակութեան
կողմէ ընտրուելից առաջին կարգի
պատգամականութեան վաւերացուած
ցանկէն ինչնապէս կ'ընտրուի ինչե-

ՀԱՅՐԸ

(Ինքնակեան ճէֆար)

Թոր Սփրաթա քաղաքի և ժողով-
վարական մարզ մըն էր:

Օր մը, Թոր մասաւ տուրքարա-
բանի վերնայարկը:

«Տղայ մը ունիմ և կուզեմ զայն
կնքել»:

—Ինչ պիտի կոչուի:

—Յին, հօրս պէս:

—Որո՞ք պիտի ըլլան ֆէֆարայ-
ն ու կնքարայնը:

Թոր իր ընտանիքին ամենայն-
գիւրջ և դաւադիր ծանօթ անհաւա-
րէն մի քանիսն անուր թուեց:

«Այո՛ է բոլորը հարցապահեց
քանանաւ տղան զի վերջնական
Գիւրդարի վարկեան մը մը-
տածկաւ մտնէ ինչոյ»:

«Վը փափ քոյն նաւ որ ան
լուր օր մը կնքուի—նորքէկերայն-
ները ընդհանրապէս կ'ընտրուի օր-
կը կնքին իրենց գաւառները, ու-
կայն երբ լուր օրուան յետման
քանանային նիւթ մ'ընտրուի մը
կ'ապահովեն»:

—Երբեք ան օրը օրոշեցիք:

Թաւաղկայն ուրբաթ օրը:

—Որք ըսինք ունիմ, հարցուց
քանանաւ:

—Ո'չ ընտրուիմ, այլ է բոլ-
րը և գիւրդարի զիւրդը ձեռք ա-
ռաւ մեկնել և համար:

Բանանաւ տղան Եւրոպայի
ընտրութեան ընտրող յաւաքա-
ցաւ գէպի Թոր ու ձեռքը սեղմեց
և տղանուն սեղանաբար նայեց
«Աստուած ազգ քեզի իբր օրնա-
թիւն զիւրդն է»:

Այդ օրէն 17 տարի վերջը, Թոր
նորէն կը վերագտնար տաշնո-
րաբան:

«Դեռ չես ծերացեր Թոր» ըսաւ
քանանաւ ժայտելով:

«Որովհետեւ ո'չ մէկ արտու-
թիւն ունիմ յարեց ինչոյն Թոր»:

Բանանաւ տղան մը բապէ լու-
մաւէ յետոյ հարցուց:

«Թոր այսօրուան մեր խօսելիք
նիւթը ինչ քանի չուրջ կը գտնուի»:

—Յիշեմ եմ, այս երեկոյ. աղաւս
պատկարարութիւն ինչոյն վերջնական:

—Բայի աղալ է:

—Չեմ ուզեր այժմէն օրոշել ձե-
զի տարիքը գաւառ, որովհետեւ տա-
կուին չեմ գիտեր թէ՛ երեկոյնի
մէջ ո'ր կարգի վրայ պիտի կենայ:

—Նորքէկի մէջ ինչ օրով օրով
մը կար: Գաւառի Ս. արարութեան
միջոցին, երեկոյնի քանանաւ մէկ
կողմէ տղան և միւս կողմէ տղ-
նիկները կը շարունակէն և այս դերքով
կ'ընտրուէին կ'ընտրուէին օրնա-
թիւնները: Սոսիլի կարգը կը սկսէր խ-
րանին քոյն և յաշիւստար:

—Առաջինը պիտի ըլլայ տյն-
պէս չէ:

Անկողմէ, տաւաղիկ մեզի
10 տալէր:

—Ուրիշ խօսք ունիմ:

Լու Հնչակեանի և չէֆար մը տեսնե-
նեք տեսնեք փոխարինելով
Թաւաղկայն և Դաշնակցական քաղա-
քիները:

Այդպիսի արարքին ինչ տեսնե-
կարելի է տալ, եթէ ոչ Եւրոպայ-
ական քաշէնք, օրուան մասին
զինք կարծիք թէ առ նաւաւ տե-
ղեկութիւն տեսնած չէլլայ յայն օ-
րերուն տեղս ժամանած կ'ընտրուի տ-
թուակից կաթողիկոս Բարգէն օր-
դան կ'ընտրուէին և յաշիւստար:

—Առաջինը պիտի ըլլայ տյն-
պէս չէ:

Անկողմէ, տաւաղիկ մեզի
10 տալէր:

—Ուրիշ խօսք ունիմ:

Լու Հնչակեանի և չէֆար մը տեսնե-
նեք տեսնեք փոխարինելով
Թաւաղկայն և Դաշնակցական քաղա-
քիները:

Այդպիսի արարքին ինչ տեսնե-
կարելի է տալ, եթէ ոչ Եւրոպայ-
ական քաշէնք, օրուան մասին
զինք կարծիք թէ առ նաւաւ տե-
ղեկութիւն տեսնած չէլլայ յայն օ-
րերուն տեղս ժամանած կ'ընտրուի տ-
թուակից կաթողիկոս Բարգէն օր-
դան կ'ընտրուէին և յաշիւստար:

—Առաջինը պիտի ըլլայ տյն-
պէս չէ:

Անկողմէ, տաւաղիկ մեզի
10 տալէր:

—Ուրիշ խօսք ունիմ:

Լու Հնչակեանի և չէֆար մը տեսնե-
նեք տեսնեք փոխարինելով
Թաւաղկայն և Դաշնակցական քաղա-
քիները:

Այդպիսի արարքին ինչ տեսնե-
կարելի է տալ, եթէ ոչ Եւրոպայ-
ական քաշէնք, օրուան մասին
զինք կարծիք թէ առ նաւաւ տե-
ղեկութիւն տեսնած չէլլայ յայն օ-
րերուն տեղս ժամանած կ'ընտրուի տ-
թուակից կաթողիկոս Բարգէն օր-
դան կ'ընտրուէին և յաշիւստար:

—Առաջինը պիտի ըլլայ տյն-
պէս չէ:

Անկողմէ, տաւաղիկ մեզի
10 տալէր:

—Ուրիշ խօսք ունիմ:

Լու Հնչակեանի և չէֆար մը տեսնե-
նեք տեսնեք փոխարինելով
Թաւաղկայն և Դաշնակցական քաղա-
քիները:

Այդպիսի արարքին ինչ տեսնե-
կարելի է տալ, եթէ ոչ Եւրոպայ-
ական քաշէնք, օրուան մասին
զինք կարծիք թէ առ նաւաւ տե-
ղեկութիւն տեսնած չէլլայ յայն օ-
րերուն տեղս ժամանած կ'ընտրուի տ-
թուակից կաթողիկոս Բարգէն օր-
դան կ'ընտրուէին և յաշիւստար:

—Առաջինը պիտի ըլլայ տյն-
պէս չէ:

